

ATT GÖRA PTP I VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

Information från KOMPETENSRÅDET för PSYKOLOGER
2009

Bakgrund

Västra Götaland har 1,5 miljoner invånare och omfattar 49 kommuner med Göteborgsregionen som det befolkningstätaste området med cirka 900 000 invånare. Länet omfattar även glesbygdsområden i gamla Skaraborg, Norra Bohuslän, Dalsland och Södra Älvsborg.

Västra Götalandsregionen har funnits i 10 år 2009 och har cirka 50 000 anställda fördelade på ett stort antal förvaltningar. Cirka 90% arbetar inom vården.

Psykologerna utgör cirka 1,5 procent av de anställda vilket innebär att det finns cirka 800 psykologer inkluderande samtliga. På tillsvidarejänster, heltid för legitimerade psykologer blir det i nuläget cirka 650 årsarbetare.

Psykologerna finns huvudsakligen inom vuxenpsykiatri, barn- och ungdomspsykiatri, primärvård (mödra- och barnhälsovård, primärvård för vuxna, barn- och ungdom), handikappverksamhet, somatisk vård, företagshälsovård och några inom strategiska och övergripande områden. Det innebär att psykologerna fördelar sig över tretton förvaltningar och ett stort geografiskt område.

Långsiktig kompetensförsörjning

Efter regionbildningen satsade man på långsiktig kompetensförsörjning angående några yrken med lång utbildning där man kunde se stora rekryteringsbehov.

En liten del av denna satsning kom att gälla psykologer. Man kunde se att psykologerna liksom övriga grupper hade en hög medelålder (närmare 50 år) och att cirka en tredjedel väntades gå i pension inom en tioårsperiod.

Man kunde också se ett nyrekryteringsbehov genom utbyggnad av områden som exempelvis primärvården.

Satsning på Praktisk Tjänstgöring för Psykologer (PTP)

Utifrån behovet av långsiktig rekrytering gjordes en strategisk satsning på PTP-tjänster; först 15 stycken per år under tre år varefter satsningen har fortsatt och sedan utökats till cirka 30 tjänster per år. Satsningen har fallit mycket väl ut och behovet av utökningen utgick från det rekryteringsbehov som beräknats finnas under många år framåt.

Utöver den strategiska satsningen finns också möjlighet att göra PTP på vanliga vikariat, fasta tjänster och på projektanställningar som tidigare.

De regionalt anordnade PTP-tjänsterna annonseras samlat och delfinansieras med centrala medel medan urval, anställning och lönesättning sker lokalt på de olika enheterna.

I planen som gjordes inledningsvis bestämdes följande fördelningsprinciper för tjänsterna:

- Geografisk spridning över länet
- Fördelning på olika förvaltningar med hänsyn till storlek och befintliga psykologtjänster
- Spridning på olika verksamhetsområden
- Satsning på områden som kommer in tidigt i vårdprocessen och som har en tydligt förebyggande och hälsoinriktad profil och där det finns stort behov av att stärka och bygga upp den psykologiska kompetensen (exempelvis primärvården och sjukhusens somatiska vård)

Dessa principer är fortfarande vägledande inför de årliga fördelningarna av PTP-tjänster inom regionen.

Arbetsgrupp och kompetensråd för psykologer

I samband med satsningen gjordes en plan för hur tjänsterna skulle fördelas, hur arbetet skulle samordnas och följas liksom en plan för utbildningsinslag (PTP-program), handledarutbildning och en studierektorsfunktion.

En arbetsgrupp bestående av psykologer i samordnande eller ledande ställning från olika förvaltningar har på uppdrag av personalstrategiska avdelningen inom Västra Götalandsregionen hållit i detta arbete.

Arbetsgruppen blev 2006 **KOMPTENSRÅDET** för **PSYKOLOGER** i Västra Götalandsregionen och fick då utökade uppgifter angående kompetensfrågor för psykologer (se informationsblad) i stort inom regionen; bland annat uppgiften att hålla i kontakterna med utbildningsinstitutionen.

Lägesbeskrivning 2009

I dagsläget har cirka 220 psykologer deltagit i den regionala PTP- verksamheten varav 130 av dessa har utgjorts av de som delfinansierats med centrala medel och resten har gått på vikariat eller andra anställningar.

Utvärderingar visar att cirka 80 % av psykologerna fortsätter att arbeta som legitimerade psykologer inom Västra Götalandsregionen.

Bedömningen är genomgående att satsningen med PTP- tjänster och ett PTP-program har slagit mycket väl ut och att det inneburit en stabil och bra bas för den långsiktiga rekryteringen.

Studierektorsfunktionen

Inledningsvis tillsattes en studierektorsfunktion på 10% vilket allteftersom programmet byggdes upp och antalet PTP- psykologer växte blev för lite. I dagsläget finns en studierektorsfunktion på 75% delade på två personer (50% och

25%). Denna arbetar också i stor utsträckning med de övriga uppgifter som Kompetensrådet har och är även ordförande i rådet.

Styrdokument för PTP i Västra Götalandsregionen

PTP styrs av Socialstyrelsens föreskrifter SOS FS 2008:34 (M) som från 20090209 ersätter SOS 1996:13 M. Där regleras hur tillgången till handledare skall vara liksom innehållet i psykologtjänstgöringen.

Inom Västra Götalandsregionen följer man också Nationell handbok för praktisk tjänstgöring för psykologlegitimation (PTP). Handboken är utarbetad av sju landsting tillsammans och där Västra Götalandsregionen ingår som ett av dem. Där rekommenderas tillgång till PTP- program.

Föreskrifterna anger att PTP- psykologerna förutom kliniskt patientarbete (utredning, bedömning och behandling) även skall göra övergripande psykologarbete som kan vara handledning, konsultation, utbildning, kunskaps spridning, organisationsarbete, särskilda projektarbeten m.m.

Vem kan göra PTP i Västra Götalandsregionen.

Efter avslutad psykologutbildning (300 högskolepoäng) och erlagd psykologexamen är man behörig att söka PTP- tjänst. Psykologer med svensk examen gör PTP i 12 månader. Psykologer med utländsk examen ska av Socialstyrelsen ha fått kompletterande besked där det framgår om man skall göra PTP 6 eller 12 månader. Efter avslutad PTP är man behörig att ansöka om legitimation som psykolog hos Socialstyrelsen.

Den som påbörjar PTP är examinerad psykolog och arbetar under eget professionellt ansvar på tjänst som inrättats för psykologarbete. Det kan vara särskild PTP- tjänst, psykologvikariat eller tillsvidareanställning som psykolog.

Syftet med PTP är att psykologen ska påbörja utvecklingen mot en professionell identitet och bli duglig i att tillämpa de kunskaper den femåriga universitetsutbildningen har givit. PTP ska ge övning och fördjupade kunskaper i psykologyrket och dess olika ansvars- och kompetensområden inom en organisation. Genom att kunskaperna utövas i praktiskt psykologarbete under handledning skapas förutsättningar för yrkesverksamhet i självständig ställning. PTP är en praktisk utövning av psykologyrket med inslag av utbildningsmoment.

Västra Götalandsregionen välkomnar sökande från Sveriges alla universitet samt sökande med utländsk psykologexamen.

PTP- programmet

Det regionala PTP- programmet (se exempel i bilaga) utgör ett komplement till den praktiska tjänstgöringen som psykolog med handledning och deltagande i lokal internutbildning som är grunden för PTP.

I nuläget erbjuds alla PTP- psykologer som gör sin PTP inom Västra Götalandsregionen att vara med i ett sammanhållet utbildningsprogram. Det innebär att det finns en kärna som följer programmet från september ett år till och med augusti nästkommande år utifrån den annonsering som sker en gång per år. Sedan finns också oftast ett tjugotal PTP- psykologer som deltar och kommer in när det passar utifrån de anställningar man har på sina vikariat. Det betyder att det finns cirka 45-50 personer som samtidigt deltar i programmet.

Programmet består av månatliga seminariedagar (ibland anordnas två dagar med samma inslag för att få mindre grupp) med studiebesök där man får information om olika psykologverksamheter, genomgång av professionsjuridik, genomgång av specifika metodområden exempelvis neuropsykologi och tillfälle till reflektion om psykologrollen och om frågor som väckt under tiden man är PTP. Moment knutet till arbetsmiljö finns också med.

Varje års program inleds med en heldag introduktion där man får insyn i hur Västra Götalandsregionen är organiserat, tillfälle att vara med och planera årets program, att lära känna varandra och tillfälle till fritt samspråk i trevliga former. Året avslutas också med en gemensam dag för PTP- psykologer och deras handledare med program som knyter an till psykologrollen och oftast några inbjudna föredragande.

Utvärderingar

De första åren gjordes utvärderingar av PTP- placeringarna inklusive programmet och dessa visade mycket goda resultat. Det har även varit stor efterfrågan att få delta i programmet av PTP- psykologer som gör PTP utanför regionen. I början kunde detta medges men allteftersom regionens PTP- psykologer blivit flera så går detta inte.

På senare år har skriftliga utvärderingar inte gjorts men kommer att återupptas i samband med att ett nationellt nätverk för PTP- samordnare/studierektorer har utarbetat en gemensam utvärderingsmall som när den får genomslag kommer att medföra jämförelser mellan olika delar av landet.

PTP- psykologerna skattar sin lokala handledning högt och tycker samtidigt att det är värdefullt att få delta i ett gemensamt utbildningsprogram där man får lära känna andra verksamheter och får tillfälle till reflektion tillsammans.

Man tycker även det är bra att ha en studierektor att vända sig till med olika frågeställningar eller om det skulle dyka upp problematiska situationer. Även handledarna ser detta som värdefullt.

PTP- programmets popularitet har blivit en framgångsfaktor för PTP och psykologrekrytering inom Västra Götalandsregionen. Det bedöms vara särskilt viktigt för de psykologer som arbetar långt från större orter och som därtill finns på arbetsplatser med få psykologer.

Viktiga faktorer för bra PTP

I Handbok för PTP redovisas ett antal faktorer som PTP- psykologer skattat som viktiga för att den praktiska tjänstgöringen ska bli bra.

Dessa är:

- Handledning som är engagerande och tillräckligt frekvent
- Bredd i tjänstgöringen
- Avvägningen mellan att få ansvar respektive att få lära
- Kompetensutveckling; utbildning, auskultation, tid för egen reflektion, möjlighet att fördjupa sig
- Fungerande sammanhang med egen plan för året, kollegor, tillhörighet till arbetsplatsen, arbetsplatsens utformning och förberedelse att ta emot PTP.

Handledarutbildning

Inom Västra Götalandsregionen har fem omgångar med vardera två dagar utbildning för PTP- handledare anordnats. Dessa dagar har anordnats av studierektor i samarbete med PTP- samordnare från Växjö. Föreläsare har även anlåtats. Utbildningen har byggt på den utbildning som ges av IHPU (Institutet för högre psykologiutbildning) men har gjorts mer praktiskt anknuten.

Ett hundratal psykologer har nu genomgått denna handledarutbildning.

Utöver handledarutbildning anordnas också enstaka handledarträffar för mera av reflektion och erfarenhetsutbyte handledare emellan.

Nationellt nätverk för PTP- samordnare/studierektorer

Studierektorerna från Västra Götalandsregionen deltar i ett nationellt nätverk med motsvarande från andra landsting och träffas ett par gånger om året för att arbeta med olika frågeställningar som har med området att göra.

Nätverket har bland annat utarbetat den handbok som nu används i landet och man står även bakom utarbetande av utvärderingskriterier för PTP- tjänstgöringen.

Nätverket har arbetat fram en utvärdering av PTP som psykologerna skall göra efter tjänstgöringen; som ett led i att få bättre PTP. Införandet av utvärderingen påbörjas i Västra Götalandsregionen under 2009

Framgångsfaktorer för bra PTP och kompetensförsörjning angående psykologer i Västra Götalandsregionen:

- Att det finns särskilda PTP- tjänster utöver vikariat och annat.
- Att det finns ett sammanhållet program som inkluderar studierektor, utbildningsinslag och möjligheter för PTP- psykologer att reflektera tillsammans, handledarutbildning och utvärderingar.
- Att arbetet hålls samman på strategisk nivå men samtidigt har en lokal förankring.
- Utformningen med ett Kompetensråd som handhar psykologkompetensfrågor i stort.
- Långsiktighet i arbetet
- Att man tar ett helhetsgrepp och inkluderar hela kedjan utbildningspraktik, PTP och specialistutbildning.

Psykologer i Västra Götalandsregionen arbetar huvudsakligen inom:

Primärvård och Tandvård

Mödra- och Barnhälsovård (MBHV)
Psykisk hälsovård för barn- och ungdomar
Barn- och ungdomsmedicinska mottagningar (BUM)
Ungdomsmottagningen

Kris- och traumaenheten (GBG)
Primärvårdsrehabilitering (GBG)
Sexualmedicinskt centrum (SMC, GBG)
Primärvård/Vårdcentral – Vuxna
Enheten för tandvårdsradslebehandling (GBG)

SPECIALISTVÅRD – Läns- och regionsjukvård barn och ungdomar

Barn - och ungdomspsykiatriska verksamheter (BUP).
Barnneuropsykiatriska enheten (BNK)
Barn och ungdomar med kroppsliga skador, Sahlgrenska Universitetssjukhuset:
- Psykologenheten
- Barnneurologen
- Regionhabiliteringen
Barn- och ungdomsmedicinska kliniker på övriga sjukhus

SPECIALISTVÅRD – Läns- och region- sjukvård för unga vuxna, vuxna med psykiska besvär och störningar och för äldre vuxna med minnes- relaterade störningar

Vuxenpsykiatriska verksamheter
Behandlingshem
Ungdomsteamerna inom beroendevården (SU)
Äldre vuxna, Sahlgrenska Universitetssjukhuset:
- Äldrepsykiatri
- Minnesmottagningen
- Geriatrisk klinik

SPECIALISTVÅRD – Läns- och regionsjukvård för vuxna med kroppsliga sjukdomar och skador

Rehabiliteringsmedicin
Västra Götalandsregionen
Inom SU enbart:
- Neurologkliniken
- Medicinmottagning
- Smärtenhet
- Diabetessektionen
- Hjärtmottagning
- Reproduktionsmedicin
- Avdelning för klinisk genetik
- Enheten för fördjupad hörselrehabilitering och teknik
- Kliniken för dermatologi och venerologi
- Obesitasmottagningen

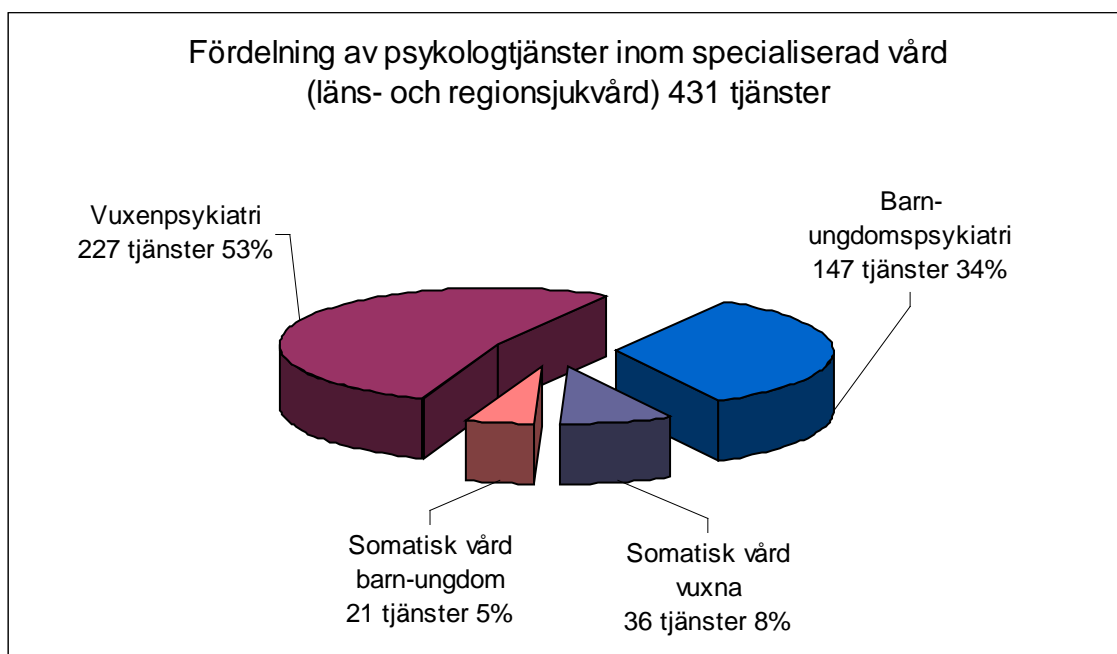
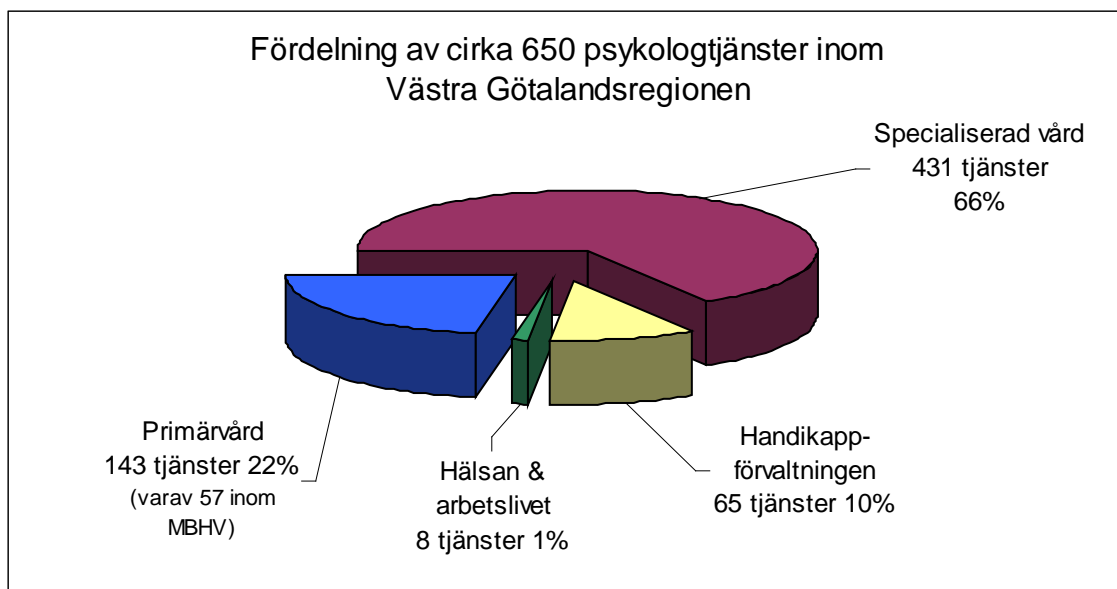
HANDIKAPPFÖRVALTNINGEN Funktionsnedsättningar och habilitering

Barn- och ungdomshabilitering
Vuxenhabilitering
Hörsel - och döv verksamhet

STRATEGISKT ARBETE, ARBETSMILJÖARBETE

Folkhälsoarbete
Avdelningen för funktionshinder och delaktighet
Hälsan & arbetslivet
Institutet för stressmedicin (ISM)
Arbets- och miljömedicin (AMM, SU)
Psykologisk och psykiatrisk katastroflidningsgrupp (PKL)

Fördelning av huvuddelen av psykologtjänster inom Västra Götalandsregionen

KOMPETENSRÅDET för PSYKOLOGER

Den regionala yrkesspecifika beredningsgruppen för psykologer; Kompetensrådet, har som uppgift sedan mars 2006 att skapa likvärdiga förutsättningar för en långsiktigt jämn och högkvalitativ psykologverksamhet inom Västra Götalandsregionen. Psykologin som vetenskap och tillämpning är i kraftig utveckling. En medveten styrning av hur psykologiska kunskaper och metoder kommer till användning, liksom en närmare vetenskaplig koppling och aktivitet i den kliniska verksamheten, är av stor vikt för att främja utvecklingen av arbetsfältet.

Kompetensrådet verkar på uppdrag av Personalstrategiska avdelningen i Västra Götalandsregionen (RSK 157-2006). Rådets ledamöter utgörs av psykologer med lednings- och samordningsuppdrag inom olika verksamhets- och geografiska områden i regionen och av studierektor för PTP- verksamheten.

Kompetensrådet :

- Medverkar i den regionala strategiska kompetensförsörjningen när det gäller psykologer
- Står till förfogande som referensgrupp och/eller för särskilda uppdrag när Personalstrategiska avdelningen eller andra instanser önskar få frågor belysta och beredda inom psykologins arbetsområde
- Svarar för Västra Götalandsregionens kontakter med utbildningsinstitutionen när det gäller psykologkompetensfrågor
- Verkar för kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan olika verksamheter
- Verkar för att kopplingen mellan klinisk verksamhet, specialistutbildning och forskning stärks
- Samordnar och följer upp psykologkompetensfrågor i regionen
- Initierar och har kontakt med nätverk av psykologer inom specifika områden av psykologverksamhet
- Samordnar och följer arbetet med PTP
- Arbetar med frågor rörande psykologers specialistutbildning och specialistbefattningar.

Ledamöterna i rådet 20090210 är:

Lotten Almgren - psykolog, yrkesutvecklare, Handikappförvaltningen, Göteborg

Margret Andersson - samordnande psykolog, vuxenpsykiatri NU-sjukvården

Ingrid Andrén - handläggare Personalstrategiska avdelningen, Regionkansliet

Jan Dalgren - psykolog, verksamhetschef, Primärvården Skaraborg

Inger Ericsson - psykolog, studierektor PTP- verksamheten, ordförande

Roland Ericsson - psykolog, yrkesutvecklare för psykologer, Skaraborgs Sjukhus

Åsa Gustavsson - yrkessamordnare för psykologer, psykiatri Kungälv Sjukhus

Gunlög Hedtjärn - psykolog, enhetschef barn - och ungdomspsykiatri, DSBUS

Jerry Larsson - chefspsykolog, Rehabiliteringsmedicin SU, Högsbo

Kerstin Lundell-Ericson - chefspsykolog, Vuxenpsykiatri, Område 2 / SU

Katarina Malmqvist - psykolog, studierektor PTP- verksamheten

Antonia Reuter - samordnande psykolog mödra- och barnhälsovården, Primärvården Göteborg

Peter Söderstrand - psykolog, specialist i neuropsykologi, vuxenpsykiatri, Södra Älvsborgs Sjukhus

Julia Walvenius - samordnande psykolog, vuxenpsykiatri Södra Älvsborgs Sjukhus

Rådet välkomnar alla att bjuda in till dialog angående frågor inom uppdragsområdet och förväntar att andra grupperingar som handhar frågor som berör psykologins område tar kontakt för att involvera gruppen.

Ledamöterna kan kontaktas för frågor angående rådets arbete. Ordförande Inger Ericsson kontaktas via tel. 0515-876 43 eller e-post inger.m.ericsson@vgregion.se

PTP – Studiedagar ht 2008- vt 2009

	Studiedag	Datum
September	Inledande PTP-dag Villa Belparc, Slottskogen, Göteborg, hela gruppen	22 september
Oktober - Nov	MBHV - Borås ca halva gruppen	28 oktober
	MBHV- Vänersborg ca halva gruppen	10 nov
December	Juridik för psykologer i Göteborg	3 december
December	Motiverande samtal, ca halva gruppen, Alingsås	16-17 december
	Motiverande samtal, ca halva gruppen, Alingsås	18-19 december
Januari	Beroende	13 januari
Februari	BUP-Borås SÄS	4 februari
	BUP-Stenungsund Kungälv's Sjukhus	27 februari
Mars	Rättsmedicinalverket	18 mars
April	Neuropsykologi – barn	? april
	Neuropsykologi – vuxen	24 april
Juni	Arbets- och miljömedicin Reflektions- arbetsmiljödag på Lissgården	1 juni alt. 2 juni (man väljer ett alt)
Augusti	Avslutningsdag med handledare och föreläsare	Slutet av augusti

Mera information:

Om Västra Götalandsregionen - www.vgregion.se

Socialstyrelsen - SOSFS 2008:34(M) Föreskrifter Praktisk tjänstgöring för psykologer

Socialstyrelsen - SOSFS 1996:13 (M) Föreskrifter och allmänna råd Praktisk tjänstgöring för psykologlegitimation

Nationell handbok för praktisk tjänstgöring för psykologlegitimation (PTP) - finns att beställa på www.psykologforbundet.se. Handboken kommer att uppdateras under 2009 och kommer sedan även att kunna rekvireras från www.vgregion.se/bestall, adress.distributionscentrum@vgregion.se. Handboken kan i dagsläget fås via mail från inger.m.ericsson@vgregion.se

Facklig information:

Psykologföreningen i Västra Götalandsregionen (PVGR) - hemsida på www.psykologforbundet.se

Ordförande Fredrik Wagnström , fredrik.wagnstrom@vgregion.se, [tel. 031-343 2330](tel:031-3432330), 0709-942687